

บทความวิจารณ์หนังสือ  
“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษาเกษตร  
(PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY AND AGRICULTURAL EDUCATION).”

ผู้เขียน : รองศาสตราจารย์ ดร. ภัคพงศ์ ปวงสุข

วิจารณ์โดย  
ศราวุธ อินทรเทศ  
Sarawut Intorrathed  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร  
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง  
Sarawut.in@kmitl.ac.th



ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Philosophy of sufficiency economy) ซึ่งเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง ซึ่งความพอเพียงในที่นี้หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ซึ่งการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นตัวขับเคลื่อนสู่การจัดการเรียนการสอนนั้น มีเป้าประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง และนำไปปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินชีวิตของทุกคน

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนทางการศึกษาเกษตรที่ในปัจจุบันมีจำนวนไม่มากนัก สำหรับหนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบการเรียนของนักศึกษาภาควิชาครู-ศาสตร์เกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง นอกจากนี้หนังสือยังเหมาะสำหรับบุคคลอื่น ๆ ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนทางการศึกษาเกษตรของประเทศไทย

เนื้อหาในเล่มประกอบไปด้วยบทต่างๆ จำนวน 6 บท ได้แก่ บทที่ 1 พระราชกรณียกิจและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งมีพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ในการทำโครงการพระราชดำริ เช่น โครงการหลวงต่าง โครงการตามพระราชดำริ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่เป็นพระราชกรณียกิจในการพัฒนาบ้านเมืองให้เกิดเจริญก้าวหน้าในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละ

ภูมิภาคเพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่ประชาชนในการนำไปประยุกต์ใช้ รวมถึงพระราชกรณียกิจด้านการศึกษา ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านศาสนา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านการกีฬา และส่วนเนื้อหายังได้กล่าวถึงการใช้ทศพิธราชธรรม ได้แก่ ทาน ศีล บริจาค อหิงสา มัทวะ ตปะ อักโกธะ อวิหิงสา ขันติ และอวิโรธนะ และหลักการทรงงานที่เหมาะสมในการพัฒนา เช่น การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ การทำงานแบบประหยัดเรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ขาดทุนคือกำไร การพึ่งพาตนเอง การพออยู่พอกิน เป็นต้น บทที่ 2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยอธิบายถึงความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ว่า เป็นการดำเนินชีวิตที่เป็นปกติ การมีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน สามารถเลี้ยงดูชุมชนตนเองได้ โดยมีความเหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการของตนเอง ครอบครัวและสังคม กรอบแนวคิดในการเดินทางสายกลาง หมายถึงวิธีการหรือการกระทำที่พอประมาณ บนพื้นฐานของความมีเหตุผลและสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยมีเงื่อนไขในเรื่องความรอบรู้ คุณธรรม และความเพียร เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ที่มีความเชื่อมโยงกันในวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง เกิดความสมดุล มั่นคง ความเป็นธรรมและความยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงรอบด้านและมีการปรับใช้หรือประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมกับกิจการงานต่าง ๆ รวมทั้งมีตัวอย่างของการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บทที่ 3 เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นบทที่ว่าด้วยเรื่องความเป็นมาและหลักคิดของการนำเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่อาจกล่าวได้ว่าเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพราะเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นการทำการเกษตรที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัด มีการผลิตที่พึ่งพาตนเองด้วยวิธีง่าย ๆ ค่อยเป็นค่อยไป มีข้อสำคัญที่ควรพิจารณาของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บทที่ 4 การจัดการศึกษาของไทย ในบทนี้ผู้เขียนได้

กล่าวถึงสถานการณ์การศึกษาของไทยในปัจจุบัน ความสำคัญและรูปแบบการจัดการศึกษาของประเทศ ไทยที่แบ่งรูปแบบการศึกษาเป็น การศึกษาในระบบ (Formal education) การศึกษานอกระบบ (Non-formal education) และ การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal education) การปฏิรูปการศึกษาของไทย รวมถึงยังได้กล่าวถึงความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษา ของไทยกับประชาคมอาเซียน เพื่อให้เห็น ความสัมพันธ์ของการรวมตัวกันของประเทศต่างๆ ใน อาเซียนที่มีผลต่อการจัดการศึกษาในอนาคต บทที่ 5 การจัดการศึกษาเกษตรในประเทศไทย ได้กล่าวถึง ประวัติและความเป็นมาของการศึกษาเกษตรที่เป็น รูปแบบมีประวัติยาวนานมากกว่า 100 ปีที่มีการ จัดการเรียนการสอนทางการเกษตร ความหมาย ความสำคัญและปรัชญาของการศึกษาเกษตร โดยเฉพาะปรัชญาการศึกษาเกษตรที่ยึดถือแนวทาง 5 ข้อ คือ 1) การศึกษาเกษตรต้องเรียนรู้ด้วยการกระทำ จริง 2) โรงเรียนหรือสถานศึกษาเกษตรเป็นแหล่ง วิชาการเกษตรของชุมชน 3) ประชาชนมีส่วนร่วมใน การดำเนินงานการจัดการศึกษาเกษตร 4) วิชาการ ทางการศึกษาเกษตรต้องทันสมัยอยู่เสมอ และ 5) การศึกษาเกษตรเป็นการศึกษาแบบต่อเนื่อง รูปแบบ และหลักสูตรการจัดการศึกษาของประเทศไทย ในบท นี้ผู้เขียนยังได้เพิ่มเติมเนื้อหาในเรื่องอาชีพศึกษาเกษตร ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเกษตรเพื่อผลิตกำลังคน ทางการเกษตรในระดับกลาง เพื่อให้การเกษตร ก้าวหน้ายิ่งขึ้นในอนาคต บทที่ 6 ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการศึกษาและการศึกษา เกษตร กล่าวถึง การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงกับการพัฒนาประเทศ การขับเคลื่อนปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ และบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียน การสอนที่เน้นประเด็นหลัก 3 ประเด็นคือ 1) การทำ หลักสูตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การ จัดทำหน่วยเรียนรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนในทุกระดับ

นอกจากนั้นยังมีหัวข้อสำคัญของหนังสือเล่มนี้คือ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษาเกษตร ทั้ง การศึกษาเกษตรในระบบ การศึกษาเกษตรนอกระบบ และการศึกษาเกษตรตามอัธยาศัย นอกจากบทต่างๆ แล้ว ท้ายเล่มผู้เขียนยังได้เพิ่มเติม หนังสืออ่านเพิ่มเติม วิดีทัศน์ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาไว้ให้ศึกษา เพิ่มเติมอีกด้วย

หนังสือเล่มนี้น่าสนใจที่ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้า เขียนและเรียบเรียงขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า แหล่งข้อมูลทั้งเอกสาร วารสาร หนังสือ ตำราและ อื่นๆ อย่างมากมายเพื่ออธิบายเชื่อมโยงเนื้อหาปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษาเกษตร ซึ่งใช้ ประกอบการจัดการเรียนการสอนแล้ว อีกทั้งยังเหมาะ สำหรับบุคลากรทางการศึกษาเกษตรหรือครูเกษตร ที่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในระดับต่าง ๆ แล้ว ยังสามารถนำไปปลูกฝังนักเรียน หรือเยาวชนให้รู้สำนึกในพระราชกรณียกิจและ หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงงานหนักในพระราชกรณีย กิจต่าง ๆ ทางการเกษตรเพื่อพัฒนาประเทศไทยให้ ประชาชนของพระองค์ ได้อยู่ดี กินดี มีชีวิตที่มี ความสุขในปัจจุบัน แต่เนื่องจากหนังสือเล่มนี้เป็น หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ดังนั้นบาง หัวข้อหรือบางบทที่ขาดการสอดแทรกข้อมูลงานวิจัย หรือข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เช่น บทที่ 4 หัวข้อที่กล่าวถึง สถานการณ์การจัดการศึกษาของไทย เพื่อสนับสนุนให้ เนื้อหามีน้ำหนักที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ภาษาและรูปแบบ ที่ใช้จึงเป็นภาษาทางวิชาการซึ่งอาจไม่เหมาะกับบุคคล ทั่วไป

#### บรรณานุกรม

ภักพงศ์ ปวงสุข. 2556. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับ การศึกษาเกษตร**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มินเซอร์วิส ซัพพลาย ลิมิเตด พาพเนอร์ชิฟ.